

IX. WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – *Nowe słowa na start*, klasa 8.

Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe: wiersz	<ul style="list-style-type: none"> zreferować treść wiersza określić rodzaj literacki wskazać podmiot liryczny określić rodzaj liryki omówić przynależność gatunkową utworów wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określić funkcję zwrotów do adresata opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny scharakteryzować bohaterów wyjaśnić znaczenie sentencji wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach określić funkcję adresata określić miejsce, w którym znajduje się podmiot liryczny wskazać środki stylistyczne, związki frazeologiczne wyjaśnić pojęcia: <i>aforyzm, fraszka, paradoks, tren, puenta, przenośnia, symbol, peryfraza, hymn, refren, ironia, apostrofa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój omówić funkcję skonstrastowania np. dwóch przestrzeni, bohaterów itp. zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa omówić funkcję użycia np.: regionalizmów czy paradoksu zinterpretować tytuł omówić kontekst np. historyczny utworu postawić tezę interpretacyjną określić przyczyny emocji podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować wymowę wiersza, przesłanie utworu przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące danej sytuacji lirycznej zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej odnieść uniwersalne prawdy zawarte w utworach do swojego doświadczenia omówić funkcję m.in.: refrenu dokonać interpretacji tworząc własną wypowiedź 	<p>wykazuje umiejętność operowanie kontekstem, twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na wskazany temat odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek omówić kontekst historyczny utworu stworzyć prezentację tematyczną przytoczyć i omówić wybrany tekst kultury poruszający temat np.: małej ojczyzny omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie zrelacjonować treść utworu lub fragmentu utworu przedstawić bohaterów utworu wypowiedzieć się na temat narratora określić czas i przestrzeń akcji określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystać najważniejsze konteksty scharakteryzować bohaterów całego lub fragmentów utworu opisać relacje pomiędzy bohaterami, określić stany emocjonalne bohaterów omówić znaczenie czasu i miejsca akcji dla wymowy utworu, omówić świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> omówić sposób prezentacji wybranego elementu utworu, porównać wybrane elementy świata przedstawionego wyliczyć i omówić problemy, z którymi zetknął się bohater wyjaśnić motywy postępowania, konsekwencje decyzji bohatera, wskazać jego najważniejsze cechy wyjaśnić przyczynę reakcji bo- 	<p>posiada umiejętność poprawnego zinterpretowania wymaganego materiału, właściwej argumentacji, uogólniania, podsumowania i porównania, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić punkt widzenia narratora na poruszany w utworze temat zinterpretować puentę, tytuł, wymowę utworu wskazać charakterystyczne ce- 	<p>potrafi wykorzystywać bogate konteksty, formułować i rozwijać problem badawczy, tworzyć własne teksty rozwijające poruszane tematy, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> stworzyć prezentację nawiązującą do poruszanych zagadnień podjąć dyskusję na temat rzetelnych źródeł informacji lub zagadnień poruszanych w tekście przedstawić inny tekst kultury

		<ul style="list-style-type: none"> • określić temat przewodni utworu • wypowiedzieć się na temat utworu i zawartych w nim zagadnień, wyjaśnić zasady rządzące światem przedstawionym • wyjaśnić specyfikę języka utworu, np. użytych w tekście frazeologizmów • wyjaśnić pojęcia związane z rodzajami i gatunkami literackimi 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić stosunek bohatera do rzeczywistości • zinterpretować zachowanie bohatera, ocenić go • omówić relacje łączące bohaterów • omówić stosunek autora tekstu do opisywanego bohatera • wskazać cechy gatunkowe utworu, wypowiedzieć się na temat stylu utworu • wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić ich znaczenie i określić ich funkcje w tekście • wskazać stereotypy przedstawione w utworze • przedstawić zdobyte za pomocą różnych źródeł informacje na temat poruszany w tekście • podjąć dyskusję na temat poruszanych problemów, • wyjaśnić symboliczne znaczenie elementów utworu, omówić przenośnie, uniwersalną wymowę utworu • umieścić utwór w kontekście, np. historycznym, biograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmujący temat • na podstawie dowolnych źródeł opracować kontekst historyczny utworu • odnaleźć konteksty i nawiązania
Kształcenie literackie i kulturowe: Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (lektura obowiązkowa)	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść fragmentu • wskazać adresatów inwokacji Do wybranych ksiąg: <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować ogólnie treść utworu • wymienić obyczaje szlacheckie opisane w utworze 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat narratora fragmentu utworu Do wybranych ksiąg: <ul style="list-style-type: none"> • opisać strukturę społeczną szlachty polskiej • scharakteryzować bohaterów • wymienić wydarzenia historyczne przywołane w koncercie Jankiela • wymienić cechy gatunkowe utworu • wyjaśnić pojęcia: <i>epopeja, inwokacja, szlachta, dworek szlachecki, komizm, ironia</i> 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • wskazać, w jaki sposób inwokacja nawiązuje do tradycji eposu homeryckiego Do wybranych ksiąg: <ul style="list-style-type: none"> • wskazać komizm w sposobie przedstawienia niektórych bohaterów 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować sposób przedstawienia ojczyzny w inwokacji • zanalizować elementy wystroju dworku szlacheckiego w kontekście tradycji i patriotyzmu Do wybranych ksiąg: <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat zalet i wad szlachciców przedstawionych w utworze • zinterpretować częste pojawianie się w utworze słowa <i>ostatni</i> • zinterpretować tytuł utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić kontekst historyczny, w jakim powstało dzieło, oraz kontekst historyczny wydarzeń przedstawionych w utworze • podjąć dyskusję na temat przyczyn określenia dzieła Mickiewicza epopeją narodową, skoro opisana została tam tylko jedna warstwa społeczna • porównać tekst Adama Mickiewicza z reżyserską wizją Andrzeja Wajdy
Kształcenie literackie i kulturowe: Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura obowiązkowa)	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść fragmentu utworu Do całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>okupacja, Szare Szeregi, sabotaż, dywersja, literatura faktu</i> • zrelacjonować ogólnie treść książki • określić rodzaj narracji • zrelacjonować przebieg akcji 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony we fragmencie utworu • scharakteryzować bohaterów fragmentu utworu Do całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony • opisać rzeczywistość okupowanej Warszawy • wymienić i scharakteryzować bohaterów pierwszoplanowych 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Rudy czuł się szczęśliwy pomimo dojmującego bólu i świadomości zbliżającej się śmierci Do całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat specyfiki pokolenia, do którego należeli bohaterowie • wskazać cechy gawędy harcerskiej i literatury faktu 	Do fragmentu utworu: <ul style="list-style-type: none"> • w kontekście danego fragmentu utworu zinterpretować tytuł utworu Do całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat celowości przeprowadzenia akcji pod Arsenalem w świetle jej skutków • podjąć dyskusję na temat ówczesnego i współczesnego rozumienia słowa <i>patriotyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać sposób ukazania akcji pod Arsenalem oraz jej skutków w książce Aleksandra Kamińskiego oraz w filmie w reżyserii Roberta Glińskiego

	pod Arsenalem	<ul style="list-style-type: none"> opisać perypetie bohaterów działających w małym sabotażu i w dywersji 			
Kształcenie literackie i kulturowe: Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> (lektura obowiązkowa)	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: <i>pierwsi chrześcijanie, Cesarstwo Rzymskie</i> zrelacjonować treść fragmentu <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie <i>powieść historyczna</i> zrelacjonować ogólnie treść powieści określić rodzaj narracji 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować bohaterów wymienić wartości najważniejsze dla Rzymian <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić świat przedstawiony wskazać cechy powieści historycznej opisać obyczajowość starożytnych Rzymian 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać emocje, które targały Winicjuszem <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić konsekwencje, z którymi wiązał się wybór religii chrześcijańskiej omówić sposób życia pierwszych chrześcijan omówić przyczyny, przebieg i konsekwencje pożaru Rzymu opisać przemianę wewnętrzną Winicjusza 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać wiarę Rzymian i chrześcijan <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> zinterpretować tytuł powieści przedstawić dwa sposoby pojmowania miłości w ujęciu antycznym i chrześcijańskim 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wybraną adaptację <i>Quo vadis</i> podjąć dyskusję na temat poświęcenia życia dla idei, w którą się wierzy porównać pierwszych chrześcijan ze współczesnymi wyznawcami Jezusa z Nazaretu
Kształcenie literackie i kulturowe: Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i> (lektura obowiązkowa)	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie <i>rusyfikacja</i> zrelacjonować fragment powieści <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: <i>zabory, rusyfikacja</i> zrelacjonować ogólnie treść powieści 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Bernarda Zygiera <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić świat przedstawiony scharakteryzować Marcina Borowicza i Andrzeja Radka wymienić metody rusyfikacji przedstawione w powieści 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat przyczyn lekceważenia przez uczniów lekcji języka polskiego <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację społeczeństwa polskiego po powstaniu styczniowym omówić sposoby walki z rusyfikacją przedstawione w utworze zinterpretować tytuł powieści 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić i zanalizować reakcje uczniów na recytację <i>Reduty Ordona</i> <p>Do wybranych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować skutki zabiegów rusyfikacyjnych przedstawić postawy członków polskiej społeczności wobec działań zaborców i zanalizować ich przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat potrzeby zachowywania tożsamości narodowej
Kształcenie literackie i kulturowe: Sławomir Mrożek <i>Artysta</i> (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie <i>alegoria</i> zrelacjonować treść opowiadania określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat narratora wyjaśnić postawę Koguta skomentować zachowanie Lisa 	<ul style="list-style-type: none"> omówić alegoryczne znaczenie występujących postaci wskazać elementy komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> odnieść postawę Koguta do wyobrażenia na temat artysty sformułować morał 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat sposobu postrzegania artystów porównać utwór Sławomira Mrożka z wybraną bajką zwierzęcą
Kształcenie literackie i kulturowe: gatunki publicystyczne	<ul style="list-style-type: none"> omówić przynależność tekstu do gatunku prasowego wymienić gatunki wypowiedzi prasowej 	<ul style="list-style-type: none"> podzielić wypowiedzi pisemne na kategorie rozpoznać gatunki wypowiedzi prasowej 	<ul style="list-style-type: none"> zanalizować wywiad pod kątem sposobu zadawania pytań przez dziennikarkę omówić język prasy wymienić cechy dobrego tekstu prasowego 	<ul style="list-style-type: none"> odnaleźć elementy omówione w wywiadzie w rzeczywistości codziennej zanalizować tekst prasowy według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat wad i zalet publikacji drukowanych oraz elektronicznych
Kształcenie literackie i kulturowe: dzieło sztuki (obraz, fotografia)	<ul style="list-style-type: none"> wymienić barwy użyte przez malarza opisać, co zostało przedstawio- 	<ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie zastosowanych przez malarza proporcji omówić kompozycję dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować znaczenie barw zinterpretować sposób przedstawienia bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować sposób ukazania tematu na obrazie wyrazić swoją opinię na temat 	<ul style="list-style-type: none"> porównać obraz z innymi tekstami kultury przedstawiającymi temat

	<ul style="list-style-type: none"> ne na obrazie, zdjęciu • wyjaśnić pojęcia: <i>wzorzec, kompozycja fotografii, sztuka współczesna</i> • wyjaśnić pojęcia: <i>mural, street art</i> • opisać mural 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać krajobraz, omówić kompozycję obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy, które zostały wyeksponowane na zdjęciu • ocenić wybraną fotografię według podanych kryteriów • wypowiedzieć się na temat roli światła w fotografii 	<p>obrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wymowę obrazu • wypowiedzieć się na temat specyfiki sztuki współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrany obraz • przygotować prezentację • zanalizować wybraną fotografię artystyczną
Kształcenie literackie i kulturowe: twórca i jego czasy	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>szlachta, Wielka Emigracja, epopeja narodowa</i> • wyjaśnić pojęcia: <i>harcerstwo, literatura podziemna</i> • wyjaśnić pojęcie <i>rusyfikacja</i> • wyjaśnić pojęcie <i>emigracja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować twórczość Adama Mickiewicza • omówić kontekst historyczny twórczości Aleksandra Kamińskiego • przedstawić okoliczności powstania <i>Szyfowych prac Quo vadis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy autobiograficzne w książce <i>Ziele na kraterze</i> • omówić genezę <i>Pana Tadeusza</i> • wyjaśnić genezę powstania <i>Kamieni na szaniec</i> • wypowiedzieć się na temat twórczości Henryka Sienkiewicza • omówić kontekst powstania powieści historycznych • wypowiedzieć się na temat twórczości artysty 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy epopei obecnej w <i>Panu Tadeuszu</i> • przedstawić znaczenie <i>Kamieni na szaniec</i> dla współczesnych autorów odbiorców • omówić kontekst społeczno-historyczny twórczości Żeromskiego • omówić sposób opisywania rzeczywistości w dziełach S. Mrożka 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się o wydarzeniach historycznych współczesnych autorowi • wypowiedzieć się na temat literatury podziemnej w okupowanej Polsce
Retoryka, sztuka posługiwania się językiem: perswazja, opinia, poprawność językowa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy wypowiedzi perswazyjnej • wymienić sposoby nakłaniania w reklamie • wyjaśnić pojęcia: <i>opinia, informacja</i> • wymienić zasady, które powinny być przestrzegane podczas wyrażania opinii • poprawnie odczytać podane wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć w podanych tekstach apel, sugestię i uzasadnienie • wymienić sposoby manipulacji • wskazać reklamy, które nakłaniają odbiorcę do konkretnego działania • wskazać wypowiedzi wykorzystujące manipulację • wyjaśnić różnicę pomiędzy opinią a informacją • odróżnić informację od opinii • poprawnie odmienić podane słowa • właściwie sformułować związki frazeologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • skomponować wypowiedź perswazyjną na zadany temat • zanalizować hasła reklamowe pod kątem adresata • zanalizować wybrane reklamy pod kątem zabiegów manipulacyjnych • sporządzić notatkę zawierającą informacje • skorygować błędy w podanych tekstach • odnaleźć w zdaniach błędnie użyte wyrazy • odnaleźć błędy stylistyczne w tekście i skorygować je 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzić negocjacje zgodnie z podanym schematem • ułożyć hasła reklamowe, nakładające do konkretnego działania • sformułować opinie wraz z uzasadnieniem • wskazać pleonazmy w podanych wyrażeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć w reklamach i wypowiedziach polityków elementy manipulacji i zanalizować je • wygłosić publicznie mowę perswazyjną
Nauka o języku: słownictwo, komunikacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady porozumiewania się w grzeczny sposób • wymienić formy grzecznościowe • wymienić odmiany polszczyzny • wskazać różnice pomiędzy od- 	<ul style="list-style-type: none"> • dopasować słowa i zwroty grzecznościowe do adresata • wskazać wypowiedzi należące do oficjalnej i nieoficjalnej odmiany języka • wymienić sytuacje, w których można stosować nieoficjalną for- 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wypowiedzi, w których zostały złamane zasady grzeczności w języku • wyjaśnić różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową języka • rozpoznać wypowiedzi zgodne 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować wypowiedzi dostosowane do adresata • stworzyć wypowiedzi zgodne z wzorcową odmianą języka • rozpoznać podane rodzaje języków środowiskowych • przekształcić tekst gwarowy na 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować oficjalną mowę na zadany temat, uwzględniając wszystkie zasady grzeczności • zanalizować wybrane przez siebie wypowiedzi publicystyczne pod kątem zgodności z normami językowymi

	<p>mianą oficjalną a nieoficjalną polszczyzny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>języki środowiskowe, języki zawodowe, kolokwializmy, profesjonalizmy</i> • wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie • zreferować podstawową zasadę dobrego stylu • odróżnić treść od zakresu wyrazu 	<p>mę języka oraz takie, w których należy stosować formę oficjalną</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnić języki środowiskowe od języków zawodowych • wskazać kolokwializmy w podanym tekście • wskazać różnice pomiędzy gwarą a dialektem • wymienić cechy każdego ze stylów • wymienić szczegółowe zasady dobrego stylu • wyjaśnić zależność pomiędzy treścią a zakresem wyrazu • zastąpić podane wyrazy synonimami • podać antonimy do danych wyrazów • odnaleźć neologizmy w tekście 	<p>z normą wzorcową i normą użytkową</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady języków środowiskowych i języków zawodowych • rozpoznać styl podanej wypowiedzi • skorygować błędy stylistyczne w podanym tekście • porównać treść i zakres wyrazu w podanych przykładach • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami • wyjaśnić znaczenie podanych eufemizmów • wyjaśnić znaczenie podanych neologizmów 	<p>ogólnopolski</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst w wybranym stylu • podane wyrazy zastąpić słowami o bogatszej treści • podane wyrazy zastąpić słowami o szerszym zakresie • podać różne znaczenia danych wyrazów • wskazać archaizmy w przysłowkach i wyjaśnić ich znaczenie • utworzyć nazwy mieszkańcy i mieszkańca danego miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć dłuższą wypowiedź ustną zawierającą elementy wybranego języka środowiskowego
Nauka o języku: odmienne części mowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić odmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować odmienne części mowy • określić cechy charakterystyczne deklinacji trudnych rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć nieosobowe formy czasownika w tekście i określić je • dokonać właściwej deklinacji rzeczowników • właściwie odmienić i stopniować przymiotniki 	<ul style="list-style-type: none"> • właściwie określić formy czasownika osobowego • właściwie określić formy zaimków i poprawnie je stosować • właściwie nazywać rodzaje liczebników 	<p>swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o odmiennych częściach mowy</p>
Nauka o języku: nieodmienne części mowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić nieodmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować nieodmienne części mowy • wskazać spójniki, przed którymi stawiamy przecinek 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać przysłowki, które podlegają stopniowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać nieodmienne części mowy 	<p>swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o nieodmiennych częściach mowy</p>
Nauka o języku: pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy Ortografia i interpunkcja	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić części mowy pisane łącznie z partykułą <i>nie</i> • wskazać, które części mowy pisze się rozdzielnie z partykułą <i>nie</i> • wymienia zasady pisowni <i>ó</i> i <i>u</i>, <i>rz</i> i <i>ż</i> oraz <i>ch</i> i <i>h</i>, zakończeń <i>-dztwo</i>, <i>-dzki</i> oraz <i>-ctwo</i>, <i>-cki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować poznane zasady w praktyce • wyjaśnić przyczyny zapisu podanych wyrazów • odnajduje w tekście błędne zapisy <i>nie</i> z różnymi częściami mowy • uzupełnia podane słowa odpowiednimi literami 	<ul style="list-style-type: none"> • skorygować tekst pod względem pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy • wskazuje właściwe formy wyrazów • uzasadnia pisownię <i>nie</i> z różnymi częściami mowy w podanych przykładach • podaje wyrazy pokrewne uzasadniające pisownię • poprawnie zapisuje podane słowa 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst, stosując różne części mowy z partykułą <i>nie</i> • tworzy poprawne przymiotniki od podanych rzeczowników • stosuje zasady poprawnej pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy we własnym tekście • tworzy tekst, w którym stosuje poprawną pisownię wyrazów z <i>ó</i>, <i>u</i>, <i>rz</i>, <i>ż</i>, <i>ch</i>, <i>h</i>, <i>małych</i> i <i>wielkich liter</i> • poprawnie stosuje za- 	<p>swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą ortograficzną</p>

				sady ortograficzne i interpunkcyjne	
Nauka o języku: fonetyka	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie</i>, • przedstawić podział głosek 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać rodzaje głosek na przykładach • poprawnie podzielić wyrazy na sylaby • wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> • skorygować błędy w podziale wyrazów • poprawnie zaakcentować wyrazy stanowiące wyjątek od powszechnej reguły 	<ul style="list-style-type: none"> • określić kierunek upodobnienia • skorygować błędy w akcentowaniu 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o fonetyce
Nauka o języku: słowotwórstwo	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant</i>, • wymienić kategorie słowotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych • utworzyć przymiotniki od rzeczowników • przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej • wskazać wyrazy należące do jednej rodziny • wyjaśnić pojęcia: <i>przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność, wyrazy złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny • wskazać formant w wyrazie pochodnym • podkreślić w rodzinie wyrazów rdzeń i wskazać oboczności • rozpoznać złożenia i zrosty na podanych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów • utworzyć wyrazy należące do konkretnych kategorii słowotwórczych • sporządzić wykresy rodziny wyrazów • omówić funkcję łącznika w przymiotnikach złożonych 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą z zakresu słowotwórstwa
Nauka o języku: wypowiedzenie i jego części	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić części zdania • podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań • rozpoznać w tekście równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać podmiot i orzeczenie w zdaniu • odnaleźć w tekście drugorzędne części zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • określić właściwy szyk przydawki w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić zdania przydawkami w odpowiednim szyku • dokonać rozbioru logicznego zdania 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni
Nauka o języku: zdanie złożone i zdanie wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje zdań podrzędnie złożonych • wymienić rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić zdania w imiesłowowe równoważniki zdania • rozpoznać rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie • wymienić zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić zdania pojedyncze w zdania złożone • podzielić zdania złożone współrzędnie na zdania składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przeredagować tekst ze zbyt rozbudowanymi zdaniami złożonymi • sporządzić wykres zdania współrzędnie złożonego 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni
Kształcenie językowe: sprawozdanie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy, które powinny się znaleźć we wstępie, w rozwinięciu i w zakończeniu sprawozdania • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć plan sprawozdania • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować się do wszystkich reguł sporządzenia sprawozdania 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć pisemne sprawozdanie 	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi
Kształcenie językowe: recenzja	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy, z których składa się recenzja 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć plan recenzji • zredagować podaną formę wy- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyselekcjonować niezbędne informacje przydatne do sporzą- 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić poszczególne elementy dzieła 	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zreda-

	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić recenzję od sprawozdania • podjąć próbę napisania 	powiedzi	dzenia pełnej dwuczęściowej recenzji	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć obszerną i wyczerpującą recenzję wybranego filmu 	gować tekst podanej formy wypowiedzi
Kształcenie językowe: formy wypowiedzi - przemówienie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy różnych rodzajów przemówień • wymienić elementy niezbędne do przygotowania przemówienia • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić elementy, z których powinno się składać dobrze skomponowane przemówienie • przygotować plan przemówienia • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyliczyć strategie zdobycia przychylności słuchaczy, sposoby prezentacji argumentów i formułowania zakończenia przemówienia 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować przykładowe przemówienia pod kątem tematu i stosowanych strategii • wygłosić przemówienie 	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi oraz wygłosić porywające przemówienie
Kształcenie językowe: formy wypowiedzi - rozprawka	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teza, hipoteza, argumenty, akapit</i> • przedstawia elementy kompozycji wypowiedzi argumentacyjnej • wskazuje cechy dobrze skomponowanego tekstu • organizuje tekst, nie zawsze zachowując logikę 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje argumenty do podanego zagadnienia • tworzy plan rozprawki na podstawie podanej dyskusji • porządkuje podaną wypowiedź • wskazuje w podanym tekście zdanie główne akapitu • tworzy wewnętrznie uporządkowane wypracowanie o umiarkowanym stopniu spójności 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy • koryguje dane wypracowanie • formułuje wstęp do wypracowania • tworzy wewnętrznie uporządkowane, na ogół spójne wypracowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze rozprawkę w której: zawarta została właściwa teza bądź hipoteza, argumentacja jest wnikliwa, przekonująca i konsekwentna, przedstawiona została własna opinia dotycząca zadanego tematu, ujawniająca szczególną wrażliwość/wnikliwość piszącego • tworzy wewnętrznie uporządkowane, spójne wypracowanie 	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi
Pisanie form wypowiedzi - zaproszenie - ogłoszenie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze elementy zaproszenia, ogłoszenia, • podejmuje próbę napisania zaproszenia lub ogłoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje zaproszenie, ogłoszenie według wzoru, • poprawnie zapisuje datę i miejsce wydarzenia • stosuje odpowiednią argumentację 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje zaproszenie, ogłoszenie • stosuje zwroty do adresata i charakterystyczne sformułowania, • stosuje zwroty grzecznościowe, • pisze krótko, zwięźle, konkretnie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje zaproszenie, ogłoszenie uwzględniając konieczne elementy, • stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i poprawnie redaguje zaproszenie, ogłoszenie lub podziękowanie, nadając mu ciekawą formę